

Divergencija – razilaženje – širenje ili rastezanje vektorskog polja. Definira se izrazom:

$$\nabla \cdot \mathbf{a} = \frac{\partial a_x}{\partial x} + \frac{\partial a_y}{\partial y} + \frac{\partial a_z}{\partial z},$$

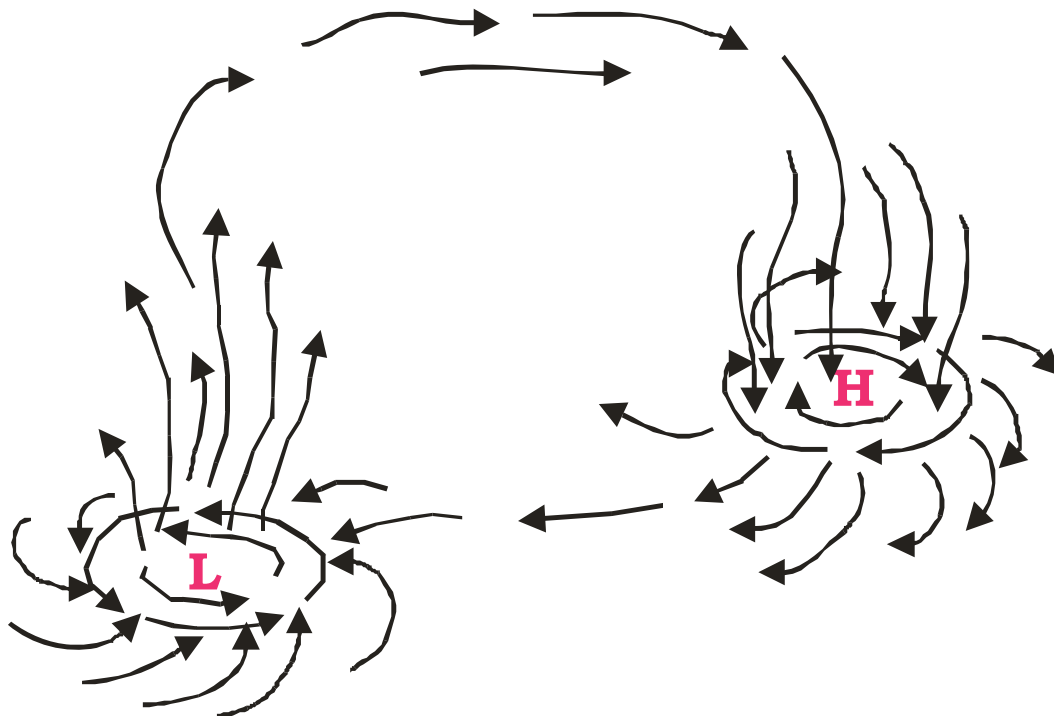
gdje je vektorsko polje $\mathbf{a} = \mathbf{i} a_x + \mathbf{j} a_y + \mathbf{k} a_z$, a $\mathbf{i}$, $\mathbf{j}$ i $\mathbf{k}$ su jedinični vektori u x , y i z smjeru. Predznak $\nabla \cdot \mathbf{a}$ govori nam da li se radi o divergenciji ($\nabla \cdot \mathbf{a} > 0$) ili o **konvergenciji** ($\nabla \cdot \mathbf{a} < 0$).

U meteorologiji nas često zanima divergencija/konvergencija vjetra $\nabla \cdot \mathbf{v}$, a pogotovo **horizontalna** divergencija/konvergencija:

$$\nabla_h \cdot \mathbf{v} = \nabla_h \cdot \mathbf{v}_h = \partial u / \partial x + \partial v / \partial y,$$

gdje su u i v horizontalne komponente vektora vjetra u x i y smjeru.

Horizontalna divergencija vjetra ($\nabla_h \cdot \mathbf{v} > 0$) fizikalno znači razilaženje zračnih struja zbog kojih na tom mjestu dolazi do manjka mase. Zbog zakona sačuvanja mase taj manjak se mora nadoknaditi vertikalnim strujanjem. Pri horizontalnoj konvergenciji ($\nabla_h \cdot \mathbf{v} < 0$) dolazi do nagomilavanja mase zraka te također razvijaju kompenzacijska vertikalna strujanja (vidi sliku).

Horizontalna divergencija ($\nabla_h \cdot \mathbf{v} > 0$) i konvergencija ($\nabla_h \cdot \mathbf{v} < 0$) ilustrirane su na primjeru strujanja u anticikloni i cikloni. U cikloni (lijevo) pri tlu zrak konvergira prema središtu ciklone. Zbog nagomilavanja zraka tu se razvijaju uzlazna strujanja. U anticikloni (desno) zrak pri tlu divergira te se nedostatak mase kompenzira razvojem silaznih strujanja. U oba slučaja vertikalna strujanja posljedica su zakona sačuvanja mase. Iz istog razloga (sačuvanja mase) zrak pri tlu istječe iz anticiklone i struji prema susjednoj cikloni, dok u visini struji od ciklone prema anticikloni.